

Odznaczony Złotą Odznaką „Zasłużony dla Dolnego Śląska”
oraz „Medalem XXV-lecia Odzyskania Dolnego Śląska”

**TEATR
DOLNOŚLĄSKI**

Sezon XXVII
1971/1972

w JELENIEJ GÓRZE

PIERRE ARISTIDE BRÉAL

ARCHIWUM

Państwowego Teatru Dolnośląskiego
HUZARZY
w Jeleniej Górze

Nr.: 814

PREMIERA, MARZEC 1972 R. W JELENIEJ GÓRZE

BRÉAL I JEGO „HUZARZY”

Latem 1955 roku gościł w Polsce francuski zespół, kierowany przez pełnego werwy aktora, Jacques Fabbri'ego. Przywiózł ze sobą dwa spektakle. Pierwszy to „Historia Arlekina”, stanowiąca próbę odrodzenia tradycji włoskiej commedia dell' arte, która w dziejach teatru nowoczesnego odegrała wielką rolę. Spektakl drugi, artystycznie związany z pierwszym, był inscenizacją sztuki współczesnego pisarza, Piotra Arysdesa Bréala, „Huzarów”.

Oba przedstawienia wywarły u nas wrażenie. Komedia Bréala została na przełomie 1955 i 1956 roku przeze mnie przełożona, a choć musiałem przytem rozwiązywać łamigłówki (by znaleźć polskie odpowiedniki dla pewnych słów i zwrotów) doznałem przy tej okazji wiele radości. Niebawem wystawił tę komedię warszawski Teatr Współczesny, w reżyserii Józefa Wyszomirskiego. Tadeusz Fijewski dał niezapomnianą, pełną scenicznego ruchu, rolę Flicota. Grali m. in. Perzanowska, Pawlikowski, Jaśkiewicz, Ordon. Cosimą, pełną ognia i żaru, była Danuta Szaflarska, Elizą — Barbara Fiejewska. Od tej pory sztuka „Huzarzy” znalazła

się w stałym repertuarze polskich teatrów. Sztuka niemal wrosła w nasz grunt.

W czerwcu 1956 roku, będąc w Paryżu, wyszukałem autora. Jest człowiekiem skromnym. Mieszka przy uliczce górnego Montmartre'a. O kilkaset metrów dalej — zgiełk i ruch. Przy rue Lamarck, gdzie rezyduje doktor Bréal, jest niemal zacisznie. Trochę starych drzew ocienia mury kamienic.

Napisałem, nie bez przyczyny: doktor Bréal. Bo autor „Huzarów” jest nie tylko komediopisarzem. Wykonuje też zawód lekarza, dentysty-stomatologa. Każde dziecko go zna w tej dzielnicy. Bréal, pochodzący z Bretanii, należy do „lekarskiej” rodziny. Jego ojciec był lekarzem w małym bretańskim mieście. Podobnie i stryj.

Bretania, region Francji, który po dziś zachował własny dialekt i stroje, jest krajem ludzi sympatycznych i serdecznych. Mimo swej odrębności, ma silne poczucie francuskiego patriotyzmu. „Jestem Bretończykiem ponieważ czuję się Francuzem, i Francuzem gdyż uważam się za Bretończyka” — powiedział mi pewien mieszkaniec tego regionu. Teatr tutaj grający, daje czasem także i bretońskie spektakle. Urok bretońskiego krajobrazu nęcił malarzy (także i polskich). Żeromski dał jeden z najświetniejszych opisów bretońskich skał nadwodnych.

PIERRE ARISTIDE BRÉAL

HUZARZY

(LES HUSSARDS)

Tłumaczenie — WOJCIECH NATANSON
Opracowanie muzyczne — BOGDAN DOMINIK
Asystent reżysera — ZBIGNIEW STOKOWSKI
Scenografia — ALEKSANDER MARKOWSKI
Reżyseria — KONRAD NAŁĘCKI

PREMIERA, MARZEC 1972 R. W JELENIEJ GÓRZE

O S O B Y

(w porządku ukazywania się na scenie)

Józef Lippi	—	ZBIGNIEW BARTOSZEK
Maria Lippi	—	MAGDA SZKOPÓWNA-BARTOSZEK
Pani Baglione	—	ZOFIA FRIEDRICH
Sąsiadka I	—	MARIA KOCHAŃSKA
Sąsiadka II	—	KRYSTYNA KOZŁOWSKA (zesp. pom.)
Rafael	—	RYSZARD BALCEREK
Cezar Carotti	—	KAROL CHORZEWSKI
Cosima	—	TERESA CZARNECKA-KOSTECKA
Giacomo	—	KRZYSZTOF KURSA
Eliza	—	ELŻBIETA MIRAŚ (adeptka)
Pietro	—	ARKADIUSZ SZWARC (zesp. pom.)
Ange Marie Le Gouce	—	BCGUSŁAW MARCZAK
Flicot	—	KAZIMIERZ BŁASZCZYŃSKI
Kapitan	—	WOJCIECH FISAREK
Kancelista wojskowy	—	ZBIGNIEW STOKOWSKI
Ordynans	—	WOJCIECH KOSTECKI
Sierżant	—	STEFAN MIEDZIŃSKI

Włochy, rok 1796, wieś mediolańska.

Przedstawienie prowadzi
STANISŁAW TUBIELEWICZ

Kontrola tekstu
KRYSTYNA KOZŁOWSKA

Kierownik techniczny
MIECZYŚLAW KULCZYK

Kierownik sceny
TADEUSZ TEKIELA

Brygadier sceny
JAN PRZYDRYGA

Rekwizytor
TADEUSZ HALPERN

Światło
DIMOS BALDZIS

Kierownicy pracowni:

krawieckiej
JANINA NICEK

stolarskiej
WACŁAW SMERECZYŃSKI

perukarskiej
JÓZEFA GRABOWSKA

szewskiej
ALEKSANDER DRAL

malarskiej
HELIODOR JANKOWSKI

tapicerskiej
FRANCISZEK BRZEGOWY

modelarskiej
GRZEGORZ RACKIEWICZ

elektrotechnicznej
BENEDYKT ZIENTALAK

Z tej swojej ściślejszej ojczyzny, Pierre Aristide Bréal przyjechał jako młody lekarz do Paryża. Już wtedy doznawał nostalgii artystycznych. Uczestniczył w zebraniach grupy poetyckiej „Sagesse”, w czasie których jego przyjaciel z sąsiedniej Normandii, Jean Follain, czytał fantastyczne poematy Pierre Alberta Birota. Uczestniczył też w owych literackich biesiadach polski poeta, Jan Brzękowski. W miesięczniku „Sagesse” zamieścił Bréal kilka poematów.

Ale jeszcze mocniej się teatrem interesował. Został niebawem sekretarzem jednego z najświetniejszych aktorów i reżyserów paryskich, Louis Jouveta. Zaczął pisać pierwsze swe komedie. Od razu odkrył właściwe swe powołanie. Sztuki jego lśniące dowcipem, błyszczące dialogiem, są przede wszystkim — materiałem dla ludzi teatru. Aktorzy znajdują tu role, które dają pole dla inwencji w zakresie ruchu, gestu, intonacji. Inscenizatorzy mogą dużo wydobyć ze sytuacji. Nic dziwnego, że doniosłe się stało spotkanie Bréala ze wspomnianym na wstępie tego artykułu, reżyserem i aktorem Jacques Fabri'm, który marzył o stworzeniu czegoś w rodzaju „Narodowo-Popularnego Teatru Komediiowego”.

Wszystkie komedie, które Bréal po 1955 roku napisał, znalazły swe realizacje w zespole Fabri'ego. Między innymi — „Wielkie ucho”, które

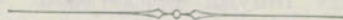

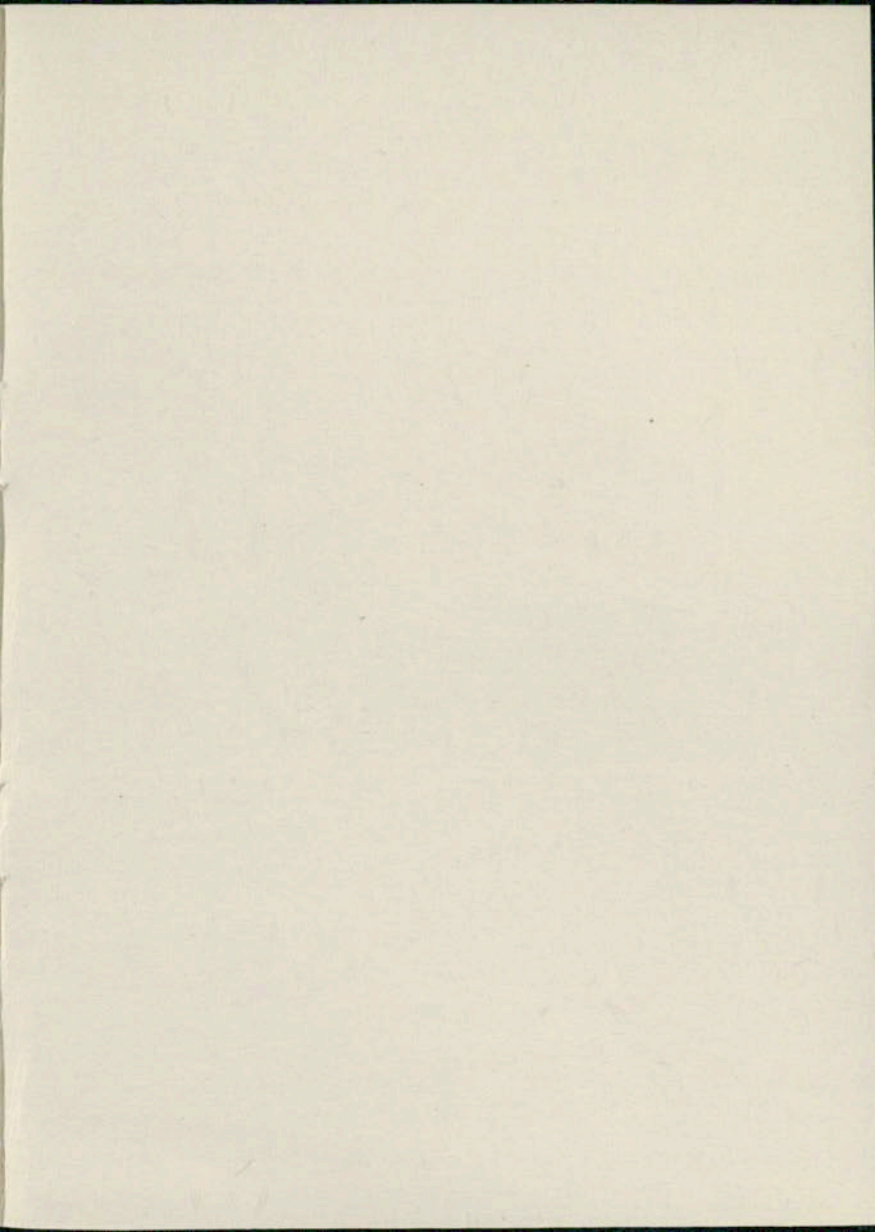
przyniosło autorowi dwie nagrody: krytyki paryskiej i Akademii Francuskiej. Sztuka ta była grana także i w Polsce, w warszawskiej „Komedii”, w inscenizacji Czesława Szpakowicza, z Jaremą Stępowskim w roli głównej, w tłumaczeniu moim i nieodżałowanego Jerzego Macierakowskiego. W liście, który otrzymałem niedawno, pisał mi Bréal, że jesienią 1971 r. Jacques Fabbri wystawi nową jego komedię, pisaną w stylu „Huzarów” i „Wielkiego ucha”.

Bréal rozumie powody nieporozumień, lęków i niechęci, które wynikają z nieznamomości wzajemnej, mówienia różnymi językami, trudności jakiej napotyka nawiązanie kontaktu. Nienawidzi się tego, kogo się nie zna. Lękamy się tych, których nie rozumiemy. To jeden z tematów komedii o francuskich huzarach. Sprawa nietolerancji powraca w „Wielkim uchu”.

Bréal nigdy jeszcze w Polsce nie był. Może obecnie przyjedzie, zachęcony nowymi spektaklami?

Wojciech Natanson

Cena 2,— zł
Egzemplarz bezpłatny

Jel. Zakł. Graf. 568/72. 2000 A6. F-16/211/72